Augustus 2017
Proefnummer

Nieuwsbrief

ANTON VAN WILDERODE

"Ik ben om het even wie maar ik adem mijn eigen aarde"

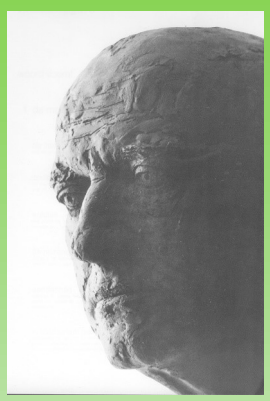

Inhoud:

- Opzet van deze nieuwsbrief.
- Herdenkingsjaar 2018
- Oprichting ondersteunend comité
- Weetjes over de cyclus 'Masarbones'.

Opzet van deze nieuwsbrief.

Bij poëziekenners klinkt de naam Anton van Wilderode als een klok. De dichter wordt jaarlijks in aanwezigheid van vele liefhebbers van zijn werk op 28 juni (zijn geboortedag) herdacht in Moerbeke-Waas. Een sobere viering herinnert ons aan de immense verdiensten van de literaire duizendpoot Cyriel Coupé. Zijn zeer uitgebreid en met tientallen prijzen (meer dan 40) bekroond oeuvre (poëzie, vertalingen, liedteksten, scenario's, televisiebijdragen, ijzerbedevaartteksten, gelegenheidstoespraken, leerboeken …) zorgde ervoor dat hij één van de bekendste en veruit de meest verkochte letterkundige werd van zijn tijd (1918-1998).

Maar toch is de naam 'Van Wilderode' niet in het collectieve geheugen van de doorsnee Vlaming blijven hangen. Nu, twintig jaar na zijn overlijden is het een geschikt moment om daar verandering in te brengen.
De voorbije jaren was er de moeizame samenwerking tussen de eigenaar van het woonhuis (het provinciebestuur) en de beheerders van de inboedel en het archief (de erven). Alhoewel bij de aankoop van de huizen (woon- en geboortehuis) in een schriftelijke overeenkomst was bepaald dat de provincie zich tot doel stelde een museale functie aan de site te geven, werden door de verantwoordelijken nooit stappen in die richting ondernomen. Beide huizen en de inboedel bleven grotendeels 'dood' erfgoed.
Bij de onverwachte verkoop van het geboortehuis communiceerde het provinciebestuur naar de pers: *"Ook het woonhuis van Cyriel Coupé, langs de Dorpvaart 70, is in handen van de provincie. De inboedel is echter eigendom van de erfgenamen. Die inboedel omvat onder meer het archiefmateriaal en de collectie van de dichter. Concrete plannen zijn er nog niet, maar de provincie wil met de opbrengst van de verkoop van het geboortehuis het woonhuis ontsluiten voor het publiek"*. Ook dat bleek nog maar eens een loze belofte. De opbrengst werd binnengerijfd, de beloofde initiatieven bleven uit.
Nu het woonhuis door de provincie noodgedwongen werd overgedragen aan het gemeentebestuur van Moerbeke (hopelijk samen met een deel van de winst die de deputatie maakte op de verkoop van het geboortehuis), zien wij een reële mogelijkheid om het Van Wilderodehuis een concrete, literaire bestemming te geven. In de eerste plaats moet het huis, waar de geest van de dichter nog steeds voelbaar aanwezig is, het middelpunt worden van zijn jaarlijkse herdenking. Maar meer dan dat moet het een centrum worden waarrond geregeld uiteenlopende culturele activiteiten plaats vinden bestemd voor een divers publiek.
De hamvraag blijft natuurlijk welke plannen de nieuwe eigenaar met de site heeft, met andere woorden: blijft de woonst met de inboedel in zijn originele staat bewaard of niet.

Herdenking 2018

° 1918—100 jaar
+ 1998—20 jaar

Nu we in 2018 Anton van Wilderode willen herdenken omdat hij 100 jaar geleden werd geboren en 20 jaar geleden stierf (100 & 20-herdenking) biedt de gelegenheid zich aan met deze ambitieuze doelstelling van start te gaan. Waarom zou het landelijke en idyllische Moerbeke-Waas zich niet als alom bekend 'poëziedorp aan de Moervaart' kunnen profileren door nieuwe culturele initiatieven te promoten?

Maar om zo'n werking op poten te zetten moeten er ook ideeën komen en concrete organisatiehulp. En omdat 2018 snel dichterbij komt is daar toch enige haast bij. Daarom dachten we eraan een groep geïnteresseerden samen te brengen die de taak op zich wil nemen allerhande activiteiten om en rond het woonhuis uit te denken en/of te organiseren, zodat het 'dood' erfgoed 'levend' wordt en meer aandacht genereert dan tot hiertoe het geval was. Elders in deze nieuwsbrief vindt u precieze aanwijzingen om u als vrijwilliger te engageren.

Dat de 100 & 20-herdenking van volgend jaar een aantal initiatieven rond Van Wilderode en zijn werk zal doen ontstaan, staat vast (verder in deze nieuwsbrief kunt u lezen wat al in de pijplijn zit). Maar hopelijk blijft het niet bij dit ene jaar en krijgt de werking rond de bekend(st)e, veel gelauwerde Moerbekenaar en Vlaming een doorgroei in de daaropvolgende jaren. Van Wilderode verdient het niet om zomaar vergeten te worden. Daarvoor liet hij - niet alleen in ons eigen taalgebied - een te uitgebreid, vakkundig geschreven en toch zeer toegankelijk oeuvre na.

Bovendien doen we ook met **deze eerste nieuwsbrief** een poging om meer kunstminnende Vlamingen in contact te brengen met Anton van Wilderode en zijn werk. Daarom hebben we het plan opgevat om op onregelmatige basis een gelijkaardige nieuwsbrief te verspreiden. Zo kunnen we u op de hoogte houden van onze werking aangevuld met enkele Van Wilderode-weetjes.

Het minst bekende deel van het archief van de dichter zijn de minutieus bijgehouden dagboeken en reisdagboeken. Daarin staat elke dag zorgvuldig beschreven wat de dichter deed en bezighield, zowel privé als literair. Met deze nieuwsbrieven willen we de geïnteresseerde lezer ook daarvan deelgenoot maken. Hoe is een gedicht ontstaan, waar haalde de dichter zijn inspiratie, wat heeft hem geraakt, hoe beleefde hij een huldiging, een ontmoeting, een evenement, hoe belandde een kunstwerk in zijn bezit, …?
Uiteraard hangt het af van de respons op dit exemplaar of we hiermee doorgaan. Daarom vragen wij u beleefd maar met aandrang deze nieuwsbrief zoveel mogelijk te verspreiden onder familieleden, vrienden en kennissen, jong zowel als minder jong. We hopen op deze manier een ruimer publiek kennis te laten maken met Anton van Wilderode en zijn werk.

Het bijzondere jaar 2018.

Momenteel worden reeds heel wat activiteiten rond de herdenking van Anton van Wilderode voorzien.

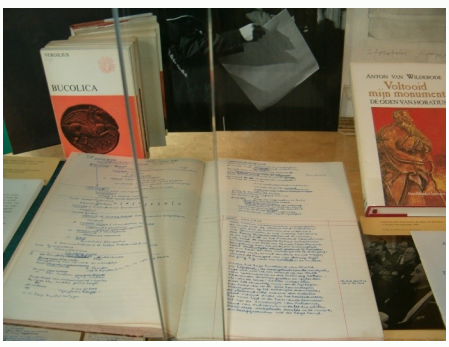

- Op uitnodiging van de cultuurraad van Moerbeke belichten Rita en Peter Spoelders-Backx op gedichtendag (25/01/2018) de figuur van de dichter met een boeiende presentatie in woord en beeld. **'Weerzien met Anton van Wilderode. Jubileumjaar 2018."**

- Ter gelegenheid van dit 100 & 20-herdenkingsjaar stelt Patrick Lateur in samenwerking met uitgeverij P een thematische bloemlezing samen met 100 gedichten. Het boek zal voorgesteld worden in het stadhuis van Sint-Niklaas.

- Tijdens de jaarlijkse herdenking op 28 juni zal na de gebruikelijke eucharistieviering in de tuin van het woonhuis een feestzitting plaatsvinden.

- Voor de literaire kring 'De literaire Tafel' geeft Hildegard Coupé op 7 maart een lezing over haar heeroom in de KANTL te Gent.

- Sinds 1994 wordt in Lucca (Italië) het jaarlijkse literatuurfestival LuccAutori gehouden.
  Herman COLE - sinds juli 2014 ereburger van Lucca - stelt voor: **"De Achterkant van de Wolken"** Fotografische notities uit het land van Anton van Wilderode, door Nico Cerri.
  Zaterdag 30/09/2017 - zondag 8/10/2017 in Villa Bottini (Lucca)

  Mogelijks wordt in 2018 deze tentoonstelling ook gehouden in zusterstad Sint-Niklaas.

- …

We rekenen er natuurlijk op dat her en der in Vlaanderen de naam en het werk van Van Wilderode in dat herdenkingsjaar extra in de kijker worden gezet.
Niet enkel de Vlaamse literaire wereld is schatplichtig aan Van Wilderode, maar ook de Vlaamsvoelende verenigingen, de stad Sint-Niklaas waar hij het merendeel van zijn leven doorbracht … om zijn eigen geboortedorp Moerbeke-Waas niet te vergeten. Vooral uit die hoeken verwachten we gedurende het komende jaar diverse initiatieven.

Wie weet heeft van reeds geplande activiteiten of zelf iets wil organiseren, kan ons dit melden via deze link.
Op de website www.antonvanwilderode.com zullen alle evenementen chronologisch worden opgelijst.

Warme en dringende oproep

Wij zijn op zoek naar cultuurliefhebbers die zich samen met ons in een Van Wilderodegenootschap willen engageren om de naam en het werk van de dichter in de herinnering te laten voortleven, maar vooral om bij een ruimer publiek belangstelling op te wekken voor zijn woonhuis (en museum) in Moerbeke. Daartoe willen we geregeld culturele activiteiten organiseren in en rond deze site.

Om dit met enige kans op succes van de grond te krijgen zijn er denkers en doeners nodig. Mensen die ideeën aanreiken en anderen die de praktische beslommeringen mee op zich willen nemen.

Daarom deze warme oproep tot wie zich geroepen voelt of iemand kent die mogelijks geïnteresseerd is om ons daarbij te helpen. We voorzien enkele keren per jaar een vergadering in het woonhuis van de dichter.

Wacht niet langer en contacteer ons via info@antonvanwilderode.com of telefonisch: 0485315266. Verdere afspraken kunnen dan geregeld worden.

Hildegard Coupé

Uit de dagboeken van Anton Van Wilderode komen we meer te weten over het ontstaan van en de omstandigheden rond bepaalde gedichten. De cyclus 'Masarbones' uit de bundel 'onverwachts onderweg' illustreert dit. De gedichten werden geschreven tijdens een reis naar Spanje en opgedragen aan Hildegard Coupé. We laten haar en de dichter zelf hierover aan het woord.

Masarbones

1.

Volstrekte tucht van wind tussen de huizen
onheuglijk door de warme zon geblonken,
het water van de winter ongedronken
in kelderputten onder de plavuizen.

De kamer met de hemelsblauwe balken
gesloten donker voor het dagelijks leven
staat met haar ratelende raampjes tegen
de luie straat liggend in slaap gevallen.

Maanlicht verzamelt zich tussen de voren
van honigblonde pannen, in de zachte
voortgang van onbewegelijke zomernachten
kan men de heilsmuziek der sterren horen.

2.

Daarbuiten ligt het land van trage heuvels
dat in de wind zich somtijds wil verlossen
met de felgroene wieken van de bossen
maar door een dam van muurtjes blijft beteugeld.

De krekels krijsen binnen de olijven
een litanie van langzame gebeden,
de honden languit op hun vel gelegen
slapen met snelle huiveringen in hun lijven.

Een bruinfluwelen ezel in de tremen
geduldig wachtend op wat nooit zal komen,
het boegbeeld op de boot van onze dromen
die afvaart naar de diepzee van de schemer.

3.

De boom staat op de heuvel van het dorp
dat hij tesamenfluistert met zijn blaren
des avonds als de sterren zijn genaderd
tot op een steenworp van zijn groene top.

Eén tak waarlangs des daags de knapen kropen
met uitgekeelde kreten en alarm
hangt lager als een zwaar verminkte arm
naar het barmhartig donker uitgestoken.

De krekels zwijgen in het dicht geweld
der bladergrot, de zwarte vogels zwijgen.
De stam doet niets dan ademen en stijgen
terwijl het dorp zich van de dag herstelt.

4.

De nachtlucht is likeur en zwarte vlieren
onaards geuren de kevers van de zomer.
In het gescheurde huis zijn de bewoners
onheimelijk verzameld met de dieren.

De ezel zucht en zoeft onder de ruiven
waarin de honing van het hooi blijft hangen,
een kat verlegt haar lijf en haar verlangen
op koele tegels die als tegels ruiken.

De bloemen voor het raam dansen naar binnen
met stootjes wind die ratelt in de glazen,
een arm in slaap beweegt over het laken
maar halverwege blijft hij roerloos liggen.

Een prentkaart van het dorpje werd zorgvuldig tussen zijn notities gekleefd.

In zijn dagboek schetste hij eigenhandig de afgelegde reisweg.

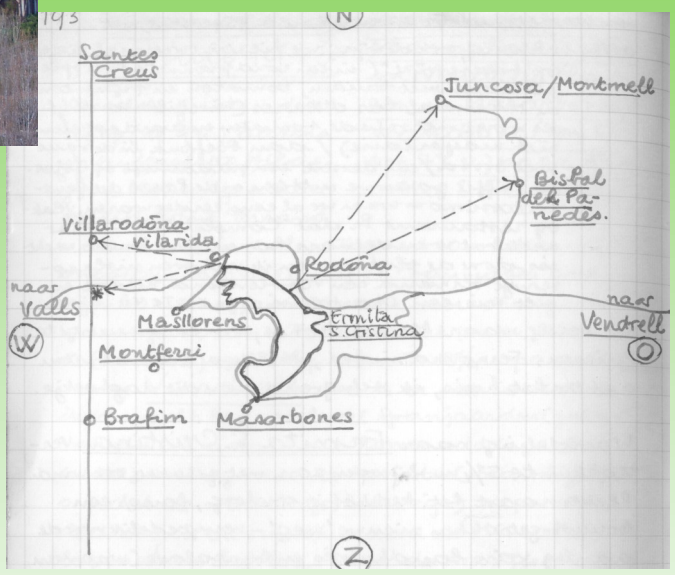

Hildegard Coupé:
Zeer uitzonderlijk en enkel wanneer Van Wilderode veel tijd had onderweg, werden gedichten nog op de reis zelf geschreven. Zo is deze gedichtencyclus—die aan mij werd opgedragen—ontstaan toen we in 1973 een maand lang verblijf hielden in het kleine Catalaanse dorpje Masarbones. Eerlijkheidshalve moet ik wel bekennen dat enige druk of noem het zachte dwang van mijn kant daarbij meegespeeld heeft. Heeroom Cyriel (zo noemden we hem in ons gezin) beloofde me immers al heel lang eens een gedicht voor mij te zullen schrijven.

Uit het reisdagboek van 1973/4 geschreven op maandag 23 juli:
Waarschijnlijk omdat het vannacht iets koeler was, geslapen tot 9 uur. Het is halfelf als we gedaan hebben met ons ontbijt en het omwassen. Daarna wat geluierd en 'gewerkt' aan tafel: Fernand [1] is bezig met Mercier-Poppe, Hildegard en Kris [2] vervolledigen hun avondlijke geschriften [3], ik schrijf dit dagboekje bij. Te half-twaalf vertrekken de anderen op inkopen naar Masllorenç, terwijl ik een gedicht schrijf voor Hildegard (dat ik haar al twee jaar beloofd heb!). Rond 1 uur keren ze terug, gepakt en geladen. Fernand heeft zich gehuld in een grijs-geblokt overhemd dat hij op de markt van Masllorenç (één enkel kraam) gekocht heeft voor 395 peseta's.
Hildegard begint meteen aan de bereiding van het middagmaal, terwijl Kris water haalt bij de bron en Fernand zich verdiept in zijn Mercier-Poppestudies. Ik leg het resultaat van mijn thuiswachten voor: twee, bijna drie gedichten 'Masarbones' getiteld.

1. Fernand Van de Velde was de vaste reisgezel van Van Wilderode.
   Hij was priester-leraar aan verschillende scholen en verdiepte zich als hobby in het leven van priester Poppe van wie hij later de postulator werd bij diens zaligverklaring.
2. Kris Coupé is een broer van Hildegard.
3. Bijgedachte van Hildegard: 'Een vrij neutraal woord en ietwat té plechtig voor onze liefdesbrieven naar het thuisfront.'

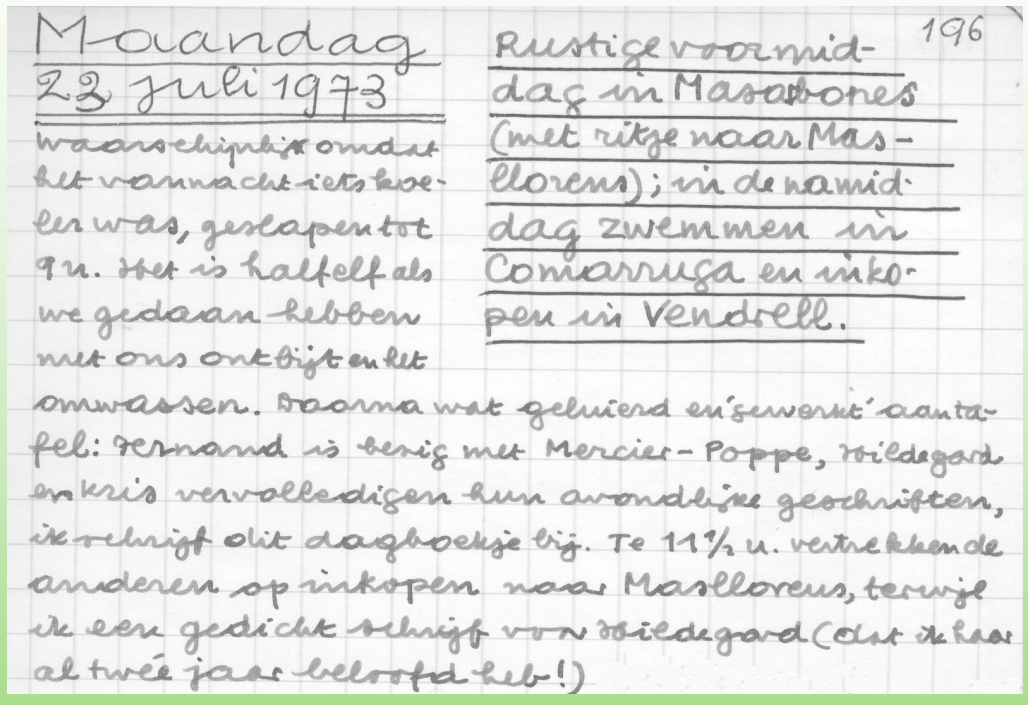
196
Maandag 23 juli 1973
Rustige voormiddag in Masarbones (met ritje naar Masllorens); in de namiddag zwemmen in Comarruga en inkopen in Vendrell.
Waarschijnlijk omdat het vannacht iets koeler was, geslapen tot 9 u. Het is halfelf als we gedaan hebben met ons ontbijt en het omwassen. Daarna wat geluierd en 'gewerkt' aan tafel: Fernand is bezig met Mercier-Poppe, Hildegard en Kris vervolledigen hun avondlijke geschriften, ik schrijf dit dagboekje bij. Te 11½ u. vertrekken de anderen op inkopen naar Masllorens, terwijl ik een gedicht schrijf voor Hildegard (dat ik haar al twee jaar beloofd heb!)

Indien deze nieuwsbrief u niet werd toegestuurd door Hildegard Coupé en u wenst hem verder te ontvangen, gelieve dan uw e-mailadres aan ons door te sturen.
Klik: mijn e-mailadres

Klik op volgende uitschrijflink indien u deze nieuwsbrief over Anton van Wilderode **NIET** meer wenst te ontvangen.
UITSCHRIJVEN

Klik op het facebookicoontje om te reageren op de inhoud van deze nieuwsbrief: